

Kansliavdelningen

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Tfn: 08-508 25 016

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2005-11-01

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
2005-11-22
DNR 106-398/2005

Till
Socialtjänstnämnden

Utarbetande av en handbok i etik

Svar på motion (2005:40) av Margareta Björk (m) och Christer Wennerholm (m)
(1 bilaga)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

I motionen tar Margareta Björk (m) och Christer Wennerholm (m) upp viktiga frågor om hur personalen i den kommunala verksamheten ska få möjlighet att utveckla sin kompetens att möta brukare och klienter. Motionärerna hemställer att Stockholms stad utarbetar en handbok i etik och livsfrågor. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till detta förslag. Det finns redan samhälleliga grundvärden uttryckta i lagstiftningen, bland annat i portalparagraferna i regeringsformen och socialtjänstlagen. Att omsätta dessa grundvärden i praktiskt arbete är den uppgift personalen inom stadens verksamheter har att fullgöra. Inom ramen för kvalitetsarbetet kan man arbeta med etiska frågeställningar inom det egna arbetsområdet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden överlämnat motion (2005:40) om utarbetande av en handbok i etik av Margareta Björk (m) och Christer Wennerholm (m). Remisstiden går ut den 30 november 2005. Motionen biläggs tjänsteutlåtandet.

Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning, kommunstyrelsens pensionärsråd, kommunstyrelsens handikappråd samt stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia och Liljeholmen.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med kund- och individorienterade verksamheter samt staben för utredning och projekt.

Motionen i sammanfattning

Personalen inom vård och omsorg ställs dagligen inför frågor, som rör etik och livsfrågor.

Vårdföretagarna, ett av förbunden inom Almega, har utarbetat en gemensam värdegrund för vårdföretag kring etikfrågor i en ny handbok. Även inom den kommunala verksamheten måste det finnas en gemensam värdegrund i etik och livsfrågor.

Motionärerna hemställer att Stockholms stad utarbetar en handbok i etik och livsfrågor.

Förvaltningens synpunkter

I motionen behandlas viktiga frågor om hur personalen i den kommunala verksamheten ska få möjlighet att utveckla sin kompetens att möta brukare och klienter. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till motionärernas förslag att staden ska utarbeta en handbok i etik och livsfrågor.

Det finns redan olika samhälleliga grundvärden uttryckta i lagstiftningen, bland annat i portalparagraferna i regeringsformen och socialtjänstlagen.

I regeringsformen 1 kap. 2 § 1 och 2 st. anges följande.

Den offentliga makten skall utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd skall vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.

I socialtjänstlagen 1 kap 1 § anges följande.

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,

- jämlikhet i levnadsvillkor,

- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Att omsätta dessa grundvärden i praktiskt arbete är den uppgift personalen inom stadens verksamheter har att fullgöra. Inom ramen för kvalitetsarbetet kan man arbeta med etiska frågeställningar inom det egna arbetsområdet.

Etiska värderingar och reflektioner är en del av den mänskliga tillvaron. Etiken formas i livets sociala samspel utan att vi alltid är medvetna om det. Inom allt flera samhällliga verksamheter blir dock etiska problem uppmärksammade som viktiga områden för forskning, analys och konstruktiv reflexion.

Inom socialt arbete brukar ett flertal etiska problemkategorier aktualiseras. Det gäller till exempel motsättningar mellan socialsekreterare och klienter, mellan en klient och andra personer, mellan olika klientgrupper, mellan klientgrupper och andra medborgare. Till de klassiska generella problemen hör också spänningen mellan omsorg och makt, konflikter mellan rollerna som hjälpare, fostrare och kontrollant, mellan att respektera klientens självbestämmande och att arbeta med inslag av tvång.

Det sociala arbetet kan också relateras till socialpolitik i en vidare mening. Vilka värden och normer kan användas för olika socialpolitiska modeller? Vilka etiska problem uppkommer inom olika välfärdsmodeller? Frågor om kvalitet inom det sociala arbetet kan också ses som en fråga om generella metoder och deras värde. Vilka etiska aspekter finns i olika kvalitetsprogram och i deras kvalitetsindikationer?

Etisk kompetens är nödvändigt för att kunna utföra ett kvalificerat socialt arbete. De personer som arbetar med socialt arbete bör vara medvetna om etiska grundvärderingar för arbetet och ha förmåga att göra omdömesgilla överväganden i olika typer av etiska valsituationer. Ytterligare en faktor i etisk

kompetens kan betecknas som mognad och avser förmågan till en personlig förståelse av en människas värde och insikt om betydelsen av hennes välfärd.

Ett praktiskt exempel på hur man kan arbeta med etiska frågeställningar på det lokala planet är de etik- och ansvarsregler som utarbetats inom Stockholm HVB barn och ungdom. Dokumentet anges vara ett komplement till gällande lagstiftning och Socialstyrelsens allmänna råd och riktlinjer och består av etiska regler och ansvarsregler för personalen. HVB barn och ungdoms etik fokuserar på uppdraget som är omsorgen och behandlingen av klienterna, dvs. barnen, ungdomarna och deras familjer.

Bilaga

Motion (2005:40) om utarbetande av en handbok i etik av Margareta Björk (m) och Christer Wennerholm (m).